Seðlabanki Íslands

Nýjar gengisvísitölur

Guðrún Yrsa Richter og Daníel Svavarsson
Málstofa í Seðlabanka Íslands
3. apríl 2007

Inngangur

- Aðferðafræði við útreikning gjaldmiðlavoga var síðast endurskoðuð árið 1995 þegar tekin var upp breiðari gengisvísitala
- Upptaka verðbólgumarkmiðs þar sem áhersla er lögð á gengisbreytingar sem tæki aðlögunar gaf tilefni til að aðferðafræði við útreikning gengisvísitölu krónunnar yrði endurskoðuð
- Aðferðafræði við gerð gengisvísitalna víða erlendis hefur tekið nokkrum breytingum á undanförnum árum

Mismunandi tilgangur og sjónarmið við útreikning gengisvísitalna

- Sú aðferðafræði sem studdst var við hér áður sinnti að nokkru leyti þörfum peningastefnunnar fyrir kjölfestu í formi fastrar gengisviðmiðunar
- Gjaldmiðlakarfan var því samsett af gjaldmiðlum með stöðugt innra virði
- Eftir upptöku verðbólgumarkmiðs varð mikilvægara að gengisvísitalan þjóni þeim tilgangi að fylgjast með þróun samkeppnisstöðu landsins við útlönd sem og að greina áhrif gengisbreytinga á innlent verðlag

Samanburður

	Reiknuð út frá:	*Aðferðafræði síðast breytt*	*Fjöldi gjaldmiðla*	*Tíðni breytinga í vog nú*	*3. landa áhrif á vog*	*Annað*
Ísland	Vöru- og þjón-ustuviðskiptum	1995	9	Árlega - í júlí	Já (síðast uppfærð 1994)	Sömu gjaldmiðlar notaðir, vogum aðeins breytt
Noregur	Vöruviðskiptum	2000	15	Óbreytt síðan 2001	...	Stuðst við viðskiptavog frá OECD
Svíþjóð	Vöruviðskiptum og ferðamanna-iðnaði	1992	10	Hefur verið óbreytt síðan 1992	Já	Vog frá IMF sem styðst við gögn frá árunum 1989-1999
Bretland	Vöru- og þjón-ustuviðskiptum	2005	15	Árlega - á vorin	Já	1% af inn- eða útflutningi
Bandaríkin						
- Broad index	Vöruviðskiptum	2003	26	Árlega	Já	0,5% af innflutningi eða útflutningi
- MCI	Vöruviðskiptum	2003	7	Árlega	Já	Gjaldmiðlar sem mikið er verslað með utan heimalands
- OITP index	Vöruviðskiptum	2003	19	Árlega	Já	Lönd í broad index sem ekki eru í MCI
IMF	Vöruviðskiptum og ferðamanna-iðnaði	2001	...	Óreglulega - seinast liðu 10 ár á milli	Já	
Nýja-Sjáland	Vöruviðskiptum	1999	5	Árlega	Já	Vegur saman umfang vöruviðskipta og VLF viðkomandi lands
BIS	Vöruviðskiptum	2006	52	Óreglulega, síðast 2006	Já	Nær yfir samtals 93% af heimsversluninni

Aðferðafræði gengisvísitölunnar fyrir breytingar

- Vægi hvers gjaldmiðils ákvarðað út frá hlutdeild viðkomandi lands eða gjaldmiðlasvæðis í vöru- og þjónustuviðskiptum almanaksárið áður
- Við mat á vöruviðskiptum var stuðst við landaskiptingu Hagstofunnar, þjónustuviðskipti voru hins vegar metin af Seðlabankanum
- Engin formleg regla um hvaða gjaldmiðla skyldi taka með við útreikning á voginni
- Vöruviðskiptum við lönd utan vogarinnar var skipt niður á fjóra gjaldmiðla eftir hlutfalli þeirra í SDR
- Viðskipti Austur-Evrópulanda sem gengið höfðu í Evrópusambandið voru talin með evrusvæðinu
- Tekið var tillit til svokallaðra þriðjulandaáhrifa þ.e. útflutningsvogin leiðrétt fyrir slíkum áhrifum

Samanburður á vægi gjaldmiðla

	Seðlabanki Islands	*IMF*
Bandaríkin	23,03	12,52
Kanada	1,10	2,06
Önnur lönd í Norður-Ameríku	0,00	0,51
Norður-Ameríka	24,13	15,09
Evrusvæðið	41,14	31,64
Bretland	12,10	7,91
Danmörk	8,13	6,83
Noregur	6,04	4,58
Rússland	0,00	0,56
Sviss	1,21	1,04
Svíþjóð	3,87	4,85
Önnur lönd í Evrópu	0,00	3,75
Evrópa	72,49	61,16
Japan	3,38	6,94
Kína	0,00	2,610
Önnur lönd í Asíu	0,00	3,75
Asía	3,38	18,20
Suður-Ameríka	0,00	0,00
Afríka	0,00	1,68
Eyjaálfa	0,00	1,00

Meðaltal þjónustu- og vöruviðskipta við Bandaríkin árið 2002

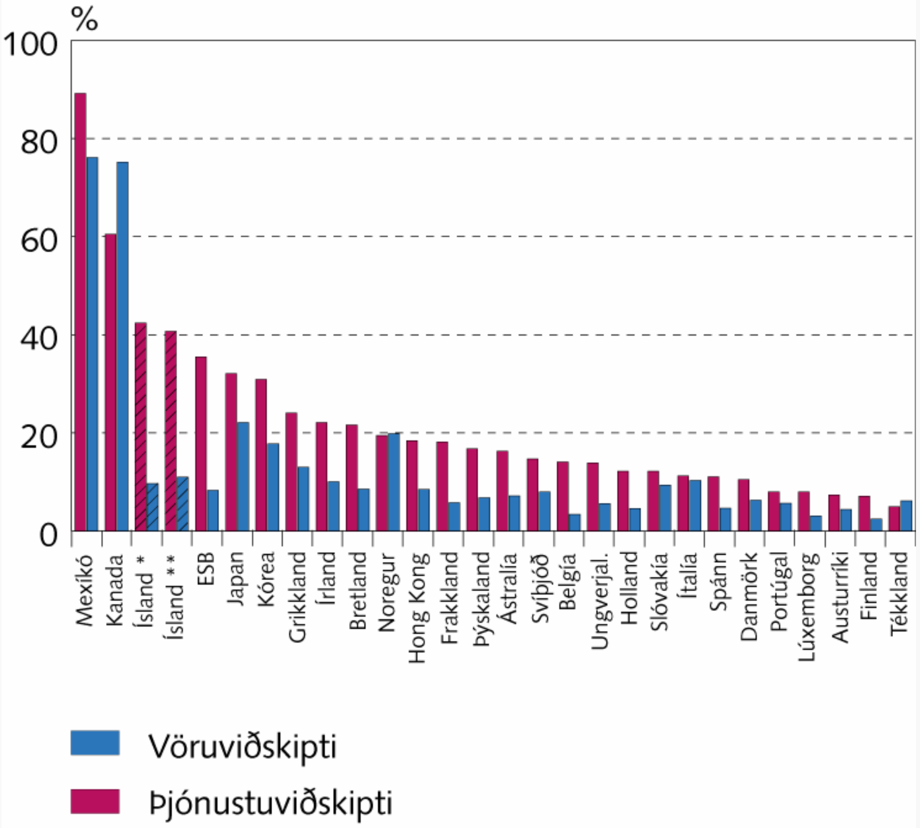

* 2002
**2004

Heimildir: OECD, Seðlabanki Íslands.

Samanburður á landaskiptingu vöru- og þjónustuviðskipta

Samanburður á útflutningi vöru og þjónustu án ferðamannaiðnaðar[1]

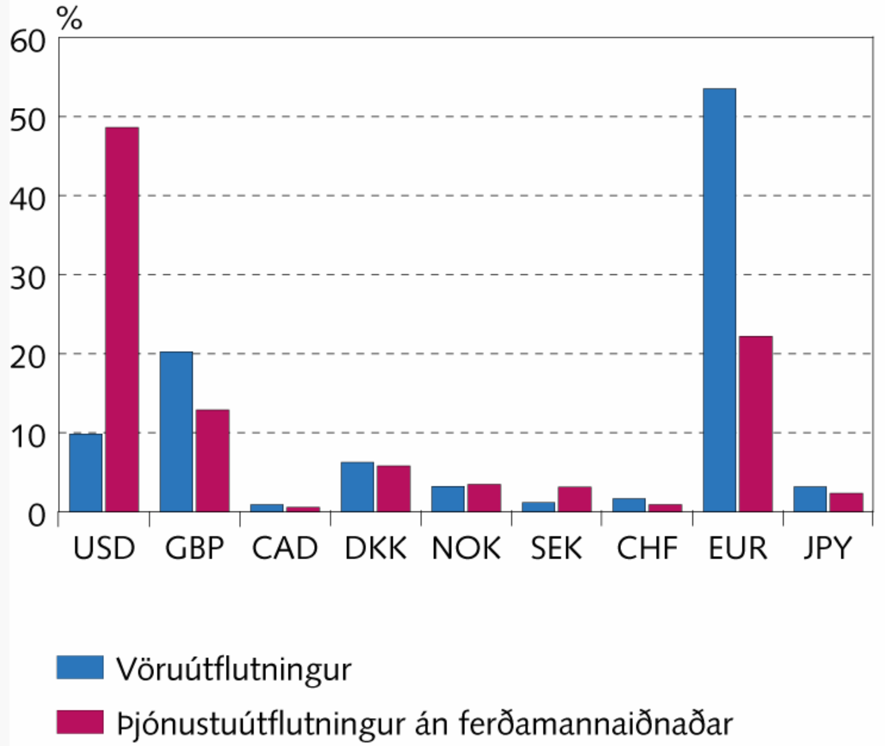

1. Byggt á viðskiptum ársins 2004.
Heimild: Seðlabanki Íslands.

Samanburður á innflutningi vöru og þjónustu án ferðamannaiðnaðar[1]

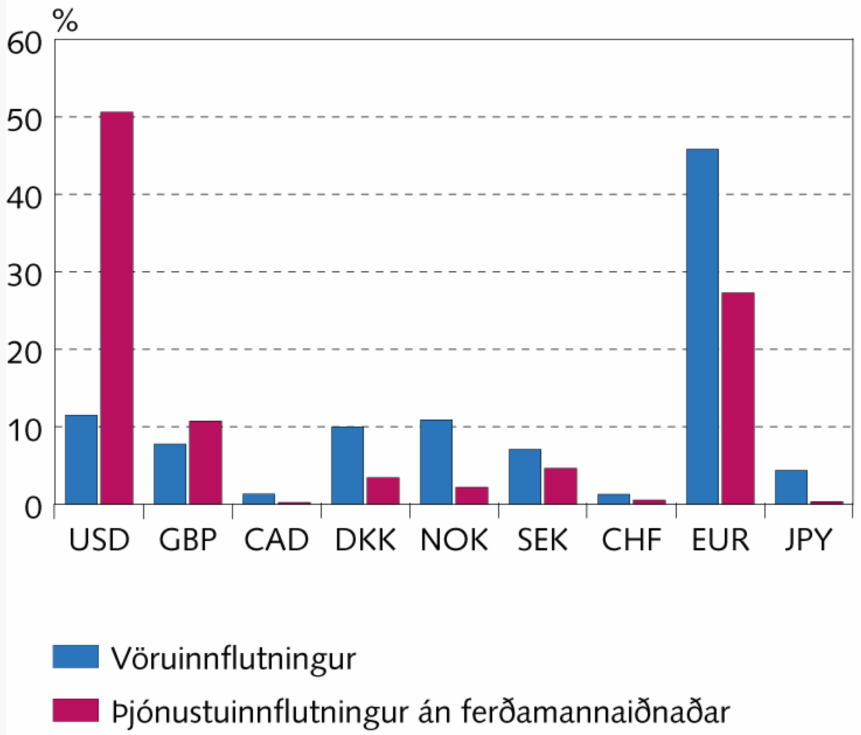

1. Byggt á viðskiptum ársins 2004.
Heimild: Seðlabanki Íslands.

Skýrari markmið

- Tilgangur nýrra vísitalna:
  - Að vera mælikvarði á breytingar á samkeppnisstöðu til skamms tíma litið og til lengri tíma þegar þær eru notaðar til að meta raungengi
  - Að vera mælikvarði á verðlagsáhrif gengisbreytinga

Nýjar gengisvísitölur

- A. Þröng vöruskiptavog: Reiknuð út frá vöruviðskiptum við öll lönd sem vega að minnsta kosti 1% í vöruviðskiptum Íslands
- B. Víð vöruskiptavog: Reiknuð út frá vöruviðskiptum við öll lönd sem vega að minnsta kosti 0,5% í vöruviðskiptum Íslands
- C. Þröng viðskiptavog: Eins og A, nema hvað einnig er tekið tillit til hlutfalls ferðamennsku í þjónustuviðskiptum. Skipting tekna af ferðamennsku er áætluð út frá landaskiptingu gistinátta erlendra ferðamanna á hótel og gistiheimilum, en gjöldin byggja á landaskiptingu kreditkortanotkunar Íslendinga erlendis.
- D. Víð viðskiptavog: Eins og B, nema tekið er tillit til ferðamennsku eins og í C.
- Í öllum fjórum vogum eru viðskipti við lönd sem uppfylla ekki ofangreind skilyrði um 0,5% hlutfall í heildarviðskiptum í víðari vogunum eða 1% í þrengri vogunum með vægið núll. Inntaka og brottfall gjaldmiðla er miðuð við þriggja ára meðaltal vöruviðskipta. Þannig er komið í veg fyrir að oft þurfi að bæta gjaldmiðlum inn eða fella þá úr vogunum vegna árssveiflna í viðskiptum. Ekki er tekið tillit til þriðjulandaáhrifa í nýju vogunum.

Helstu breytingar frá eldri gengisvog

- Fjórar vísitölur í stað einnar opinberrar gengisvísitölu
- Fyrirfram ákveðin regla við inntöku og brottnám gjaldmiðla í vísitölunum
  - Fleiri gjaldmiðlar í vísitölunni
- Breytt aðferðafræði við mat á þjónustuviðskiptum
- Ekki tekið tillit til þriðjalandaáhrifa

Nýju vogirnar

	Eldri gengis-skráningarvog (%)	*Þröng vöru-skiptavog (1%) 2006 Meðaltal*	*Víð vöru-skiptavog (0,5%) 2006 Meðaltal*	*Þröng viðskiptavog (1%) 2006 Meðaltal*	*Víð viðskipta-vog (0,5%) 2006 Meðaltal*	*Þjónustu-viðskiptavog 2006 Meðaltal*
Bandaríkin	23,03	9,80	9,38	10,91	10,53	18,71
Kanada	1,10	1,39	1,33	1,35	1,30	1,09
Norður-Ameríka	24,13	11,2	10,7	12,26	11,83	19,80
Evrusvæði	41,14	44,81	42,91	43,59	41,89	34,10
Bretland	12,10	12,84	12,32	13,64	13,17	18,05
Danmörk	8,13	7,17	6,85	8,24	7,96	15,35
Noregur	6,04	5,40	5,15	5,11	4,89	3,98
Rússland		1,04	1,00	0,94	0,90	
Sviss	1,21	1,62	1,55	1,59	1,53	1,75
Svíþjóð	3,87	5,36	5,11	5,22	5,00	5,76
Pólland		1,97	1,89	1,76	1,69	
Eistland		0,51	0,49	0,44	0,42	
Lettland			0,48		0,42	
Litháen			1,48		1,32	
Evrópa	72,49	80,7	79,2	80,52	79,18	78,98
Japan	3,38	4,72	4,51	4,28	4,09	1,22
Kína		3,37	3,21	2,94	2,80	
Taívan			0,43		0,38	
Suður Kórea			0,75		0,65	
Asía		8,1	8,9	7,21	7,92	1,22
Súrinam			0,32		0,28	
Nígería			0,86		0,80	

Samanburður við vog Alþjóðagjaldeyrissjóðsins

	Seðlabanki Islands	*IMF*	*Við viðskiptavog*
Bandaríkin	23,03	12,52	10,53
Kanada	1,10	2,06	1,30
Önnur lönd í Norður-Ameríku	0,00	0,51	0,00
Norður-Ameríka	24,13	15,09	11,83
Evrusvæðið	41,14	31,64	41,89
Bretland	12,10	7,91	13,17
Danmörk	8,13	6,83	7,96
Noregur	6,04	4,58	4,89
Rússland	0,00	0,56	0,90
Sviss	1,21	1,04	1,53
Svíþjóð	3,87	4,85	5,00
Önnur lönd í Evrópu	0,00	3,75	3,85
Evrópa	72,49	61,16	79,19
Japan	3,38	6,94	4,09
Kína	0,00	2,61	2,80
Önnur lönd í Asíu	0,00	3,75	1,03
Asía	3,38	18,20	7,92
Suður-Ameríka	0,00	0,00	0,80
Afríka	0,00	1,68	0,00
Eyjaálfa	0,00	1,00	0,00

Samanburður á gengisþróun

Samanburður á vísitölu gengisskráningar og nýjum gengisvísitölum

September 1995 - maí 2006

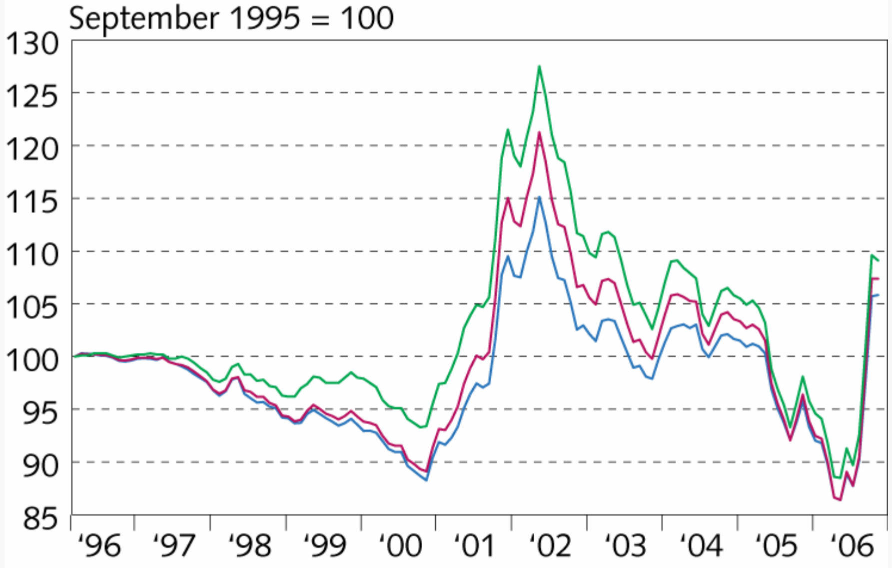

Breiðari vísitala

Þrengri vísitala

Gengisvísitala

Heimildir: Reuters EcoWin, Seðlabanki Íslands.

Mismunur vísitölu gengisskráningar og nýrra gengisvísitalna í samanburði við gengi Bandaríkjadal

September 1995 - maí 2006

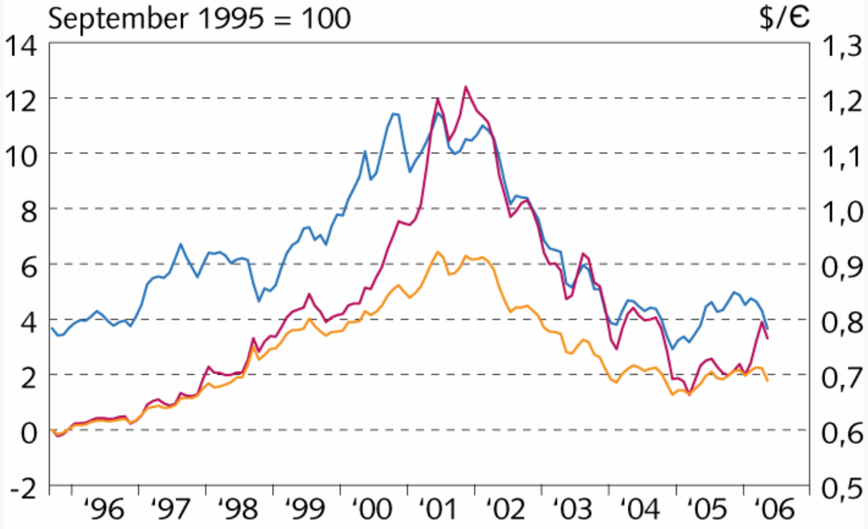

USD/EUR (h. ás)

Mismunur vísitölu gengisskráningar og nýrrar breiðrar vísitölu (v.ás)

Mismunur vísitölu gengisskráningar og nýrrar þrengri vísitölu (v.ás)

Heimild: Seðlabanki Íslands.